

การวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

เพื่อการผลิตและการพัฒนาครูอย่างมีส่วนร่วม

คณะนักวิจัย

นางบุบผา เรืองรอง	นายณรงค์ ทองขาว
นางอรภัทร สติธิรักษ์	นางอุษณีย์ จันทร์สุวรรณ
นางสาวอุไร สุมาริธรรม	นายสรวุฒิ จันทร์ดี
นายปณิธาน ณ นคร	นายสง่า นาวรัตน์
นางสาวยีนดี บุญยะโชติ	นางพรรณพิศ พลรัฐธนาสิทธิ
นางศิริพร เสาวลักษณ์	นางเบญจมาศ ทองส่งไสม
นางสุนัน ชูนาม	นางอรทัย ศิริสมบัติ
นางสดไส ศักดิ์จิระพาพงศ์	นางจรัลศรี รักษาวงศ์
นางเอื้องอารีย์ ปิยวัชรพันธ์	นางจินดาภรณ์ บุญอนันต์
นางแสงจันทร์ กัลป์พะรัตน์	นายธีรพล เหมือนหาญ
นางวรรณมา พันธ์	นางอ้อยขอบ สติธิพล
นายชาญศักดิ์ แทนบุญ	นายสุวัฒน์ สุทิน
นางปรารธนา ชนะศักดิ์	นางลมัย วุฒิมานพ
นายมาโนชญ์ พันธ์	นางกรองแก้ว ทองเถื่อนนาค
นางฉัฐวรรณ สี่หิรัญวงศ์	นางอรษา วัฒนชัยเศรษฐ์

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย การวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อการผลิตและการพัฒนาครูอย่างมีส่วนร่วม : โรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุบผา เรืองรอง และคณะ

ระยะเวลา เดือนพฤศจิกายน 2549 - เดือนมกราคม 2551

ทุนอุดหนุน ได้รับทุนอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน ปี 2550 จำนวน 580,000 บาท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้ 1) เพื่อสำรวจบริบทของโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราชตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 2) เพื่อศึกษาประเด็นที่จะต้องพัฒนาครูและโรงเรียนตามตัวบ่งชี้ของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ของโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช 3) เพื่อศึกษาแนวทางและกระบวนการพัฒนาโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช เพื่อเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ และ 4) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าและผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

การดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจบริบทของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลจากการสำรวจบริบทของโรงเรียนก่อนการวางแผนและพัฒนาสรุปผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ด้านบริหารจัดการ มี/ได้ตามเกณฑ์ 2 ตัวบ่งชี้ และมีได้ไม่ถึงเกณฑ์ 4 ตัวบ่งชี้ และพบว่าด้านวิชาการ มี/ได้ตามเกณฑ์ 4 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และมีได้ไม่ถึงเกณฑ์ 15 ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในรูปของการวิจัย และ ไม่มี/ไม่ได้ปฏิบัติ 3 ตัวบ่งชี้ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในการนำผลการวิจัยร่วมมาใช้งานซึ่งยังไม่ได้วิจัย

3. การพัฒนาโรงเรียนและครูไปสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ การจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาของโรงเรียน และ ขั้นพัฒนาตามแนวทางและกระบวนการพัฒนาครูและโรงเรียน จัดทำแผนกลยุทธ์โรงเรียนได้จำนวน 3 โครงการ 4 กิจกรรม ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความเห็นชอบและได้มอบหมายให้ฝ่าย

วิชาการดำเนินการตามแผนตามกรอบของเวลาและงบประมาณ เข้าร่วมพัฒนาตามโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง จากการประเมินโครงการ พบว่าผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อการทำกิจกรรม อยู่ในระดับมากทุกโครงการ และได้รับการเสนอแนะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาครูและโรงเรียน ให้หลากหลายมากขึ้น

4. การเปรียบเทียบคุณภาพโรงเรียนก่อนและหลังการพัฒนาตามแผนกลยุทธ์พัฒนาครูและโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูเห็นว่าหลังจากดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ โรงเรียนมีระดับคุณภาพสูงขึ้นกว่าเดิม 19 ตำบล ซึ่ง นอกนั้นอยู่ในระดับเท่าเดิม แต่มีการพัฒนาสูงขึ้นเล็กน้อยทุกมาตรฐาน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ามิต้องชี้ที่อยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 9 ตำบล ซึ่งโรงเรียนต้องนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาโรงเรียนในปีต่อไป

Abstract

Title: The Research and Development of Professional Practicum School Network for Co-operative Pre-service and In-service Teacher Training: A Case Study of Muang Nakhon Si Thammarat School.

Researcher : Assistant Professor Bubpha Ruangrong and others

Duration : November 2006- December 2007

Supported Fund : Office of Commission on Higher Education

The research aimed 1) to investigate school contexts of Muang Nakhonsithammarat school according to PDS standard criteria 2) to find out what characteristics of PDS standard criteria that school had to develop 3) to study the development process of Muang Nakhonsithammarat to achieve standard criteria of PDS, and 4) to study school progress and the impacts obtained from the development process.

Participatory Action Research methodology was used in the study. The participants were an administrator and teachers of Muang Nakhonsithammarat School. The research instrument was a PDS check list. Data were analyzed by using percentage, arithmetic means, and standard deviation.

The results were:

1) The baseline results of school contexts showed that there were 2 and 4 indicators reaching the PDS standard criteria in management and academic aspects respectively. However, there was no evident supporting for 3 indicators of PDS standard criteria on the aspect of Co-operation between school and university for using research results.

2) The development process to build up a PDS consisted of 2 stages. The first stage was a strategic plan setting and the second one was strategic plan acting. The strategic plan setting included 3 projects with 4 activities. The results revealed that there was a kind cooperation from stakeholders to continuously implement the plan. The participants showed their satisfactory at a high level in all the projects. Also, it was suggested that a variety of school and teacher development activities should be provided.

3) The comparison results revealed that there were another 19 indicators reached the PDS standard criteria after the development process. However, there were 9 indicators needed to be more improvement.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช ผู้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่างดียิ่งของคณบดีและคณาจารย์โรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช และนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ขอขอบพระคุณอธิการบดี และคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณบดีและผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำวิจัยของคณบดีและนักวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณนักวิจัยทุกท่าน โดยเฉพาะ ผศ.อุไร สุมาริธรรม ผศ.บุบผา เรืองรอง และ ผศ.อรภัทร สิทธิรักษ์ นักวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่ได้เสียสละ อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษาแก่คณบดีและนักวิจัยของโรงเรียนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยและต่อเนื่องจนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จลงด้วยดี

คณบดีและนักวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญภาพประกอบ.....	(9)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
สภาพปัจจุบันและปัญหา.....	1
โจทย์วิจัย.....	4
เป้าหมาย.....	4
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	7
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช.....	8
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตครู.....	12
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้.....	27
ตอนที่ 4 เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.....	61
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย.....	83
วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
เกณฑ์ระดับคุณภาพของโรงเรียน.....	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ตอนที่ 1 บริบทของโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	88
ตอนที่ 2 การจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับพัฒนาโรงเรียนและครูเพื่อนำไปสู่ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	99
ตอนที่ 3 กระบวนการพัฒนาครูและโรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วม พัฒนาวิชาชีพครู.....	100
ตอนที่ 4 สสำรวจบริบทโรงเรียนหลังพัฒนาตามแผนกลยุทธ์เพื่อเปรียบเทียบ คุณภาพมาตรฐานของโรงเรียนก่อนและหลังการพัฒนาตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	108
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	116
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	116
วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
สรุปผลการวิจัย.....	120
อภิปรายผล.....	127
ข้อสังเกตข้อเสนอแนะ.....	129
บรรณานุกรม.....	131
ภาคผนวก.....	
ก รายชื่อคณะนักวิจัย.....	134
ข แบบสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู	135
ค หนังสือเชิญวิทยากร.....	149
ง คำสั่งแต่งตั้งคณะนักวิจัยของโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช.....	155
จ โครงการพัฒนาครู.....	157
ฉ ภาพกิจกรรม.....	160

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียน ห้องเรียน และจำนวนครู.....	8
2 จำนวนครูและบุคลากร.....	9
3 แสดงแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการใช้.....	11
4 เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	62
5 ผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ.....	90
6 ผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านวิชาการ.....	91
7 ผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านบุคลากร.....	94
8 ผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	95
9 สรุปผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ.....	96
10 สรุปผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านวิชาการ.....	97
11 สรุปผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านบุคลากร.....	97
12 สรุปผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ของโรงเรียน.....	98
13 สรุปผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู	101
14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน และระดับความพึงพอใจของครู/บุคลากรทางการศึกษา การอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint.....	103
15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน และระดับความพึงพอใจของครู/บุคลากรทางการศึกษา การอบรมเชิงปฏิบัติการการสืบค้นข้อมูลด้วยเครือข่าย Internet.....	104
16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน และระดับความพึงพอใจของครู/บุคลากรทางการศึกษา การอบรมเชิงปฏิบัติการการสอนแบบโครงงาน.....	106
17 ความพร้อมด้านปัจจัยสนับสนุน.....	109

ตาราง	หน้า
18 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านการบริหารจัดการก่อนและหลังการพัฒนา	109
19 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านวิชาการก่อนและหลังการพัฒนา.....	110
20 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านบุคลากรก่อนและหลังการพัฒนา.....	112
21 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูก่อนและหลัง การพัฒนา.....	114
22 สรุปผลการสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครู.....	121

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 วจร PAOR	56
2 การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.....	57
3 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบบันไดเวียน.....	60
4 กรอบแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	82